

دزدی از باغ دفتره
سینه کشی گردید
هدایه

۳۱۰۹۲

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه جامعه‌شناسی

پایان نامه:

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد
پژوهشگری علوم اجتماعی

موضوع:

عوامل موثر بر گرایش جوانان به استغالت در خارج از کشور
(کشورهای حوزه خلیج فارس)

نمونه دانش آموزان پسر سال سوم دبیرستان و مراکز پیش‌دانشگاهی شهر بندرعباس

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمد صادق مهدوی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر سید محمد سید میرزا بی

نگارش:

مصطفی ظهیری نیا

- ۹۲۹۴

تابستان ۱۳۷۹

تَقْدِيمٌ بِهِ

پدر و مادر عزیزم

تشکر و قدردانی

حمد و سپاس خدای را که علم و دانش را وسیله تعالیٰ بندگان خویش قرار داد.
بر خود واجب می‌دانم از تمامی بزرگوارانی که در طی مراحل تحصیل و انجام این
پژوهش به انجاء مختلف اینجنبان را مورد لطف و مرحمت خویش قرار دادند، تشکر و
قدردانی نمایم.

در تدوین این مکتوب از راهنماییها و ارشادات ارزشمند استاد ارجمند
جناب آقای دکتر سید محمد صادق مهدوی بهره فراوان برده‌ام. بی‌شک اگر
هدایت و راهنمایی‌های دلسوزانه ایشان نبود امکان تهیه این مکتوب برای اینجنبان
مقدور نمی‌گشت. با تقدیم صمیمانه ترین احترامات، مراتب امتنان و تشکر قلبی خود را از
ایشان اعلام می‌دارم.

زحمت مشاوره این پایان‌نامه نیز بر عهده استاد ارجمند جناب آقای سید
محمد سید میرزاًی بوده است که نظرات ارزشمند ایشان بسیار سودمند واقع گردیده
است. از ایشان نیز به جهت راهنمایی‌های ایشان تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم.
همچنین شایسته است از کلیه اساتید گروه جامعه شناسی دانشگاه شهید بهشتی
بخصوص از اساتیدی که افتخار شاگردی آنان را دارم آقایان دکتر رفیع‌پور، دکتر چلبی،
دکتر فیضات و سرکار خانم ممتاز تشکر و قدردانی نمایم.

در پایان از همکاری‌های صمیمانه مسئولین مدارس متوسطه و پیش دانشگاهی شهر
بندرعباس و دانش‌آموزان عزیزی که مشتاقانه با اینجنبان همکاری داشتند سپاسگزاری
می‌نمایم.

مصطفی ظهیری نیا

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول

۲	۱ - ۱ - مقدمه و طرح مسأله
۴	۱ - ۲ - اهمیت و ضرورت
۶	۱ - ۳ - اهداف تحقیق

فصل دوم: چارچوب نظری

۸	۲ - ۱ - تعاریف
۸	۱ - ۱ - ۲ - گرایش
۹	۱ - ۲ - ۱ - جوانان
۱۰	۱ - ۳ - ۲ - اشتغال
۱۱	۱ - ۴ - ۲ - ساخت گرایش
۱۲	۱ - ۵ - ۲ - شکل‌گیری گرایش
۱۴	۱ - ۶ - ۲ - تغییر گرایش
۱۸	۲ - ۲ - تئوریها
۱۸	۱ - ۱ - ۲ - تئوری آپورت
۱۸	۲ - ۲ - ۲ - تئوری فیش باین و آیزن
۲۴	۱ - ۱ - ۲ - ۲ - ۲ - خلاصه تئوری فیش باین و آیزن

۲۵	۲ - ۲ - تئوریهای دیگر
۲۶	۲ - ۲ - مبادله اجتماعی
۲۹	۲ - ۲ - اجتماعی شدن
۳۱	۲ - ۲ - پگانگی عاطفی
۳۲	۲ - ۲ - دیگران مهم
۳۵	۲ - ۲ - نیاز
۳۷	۲ - ۲ - تئوریهای مهاجرت
۴۱	۲ - متغیرها و ارائه مدل تئوریکی
۴۳	۲ - متغیرهای وابسته
۴۳	۲ - متغیرهای مستقل
۴۳	۲ - فرضیات تحقیق

فصل سوم: روش تحقیق

۴۶	۱ - واحد تحلیل
۴۷	۲ - سنجش متغیر وابسته
۴۷	۳ - سنجش گرایش
۵۰	۴ - سنجش متغیر وابسته از طریق طیف لیکرت
۵۱	۵ - سنجش ابعاد گرایش
۵۲	۱ - ۵ - گویه‌های سنجش ارزیابی فایده

۵۳	۲ - ۳ - ۵ - گویه‌های سنجش انتظار فایده
۵۶	۶ - ۳ - تنظیم پرسشنامه
۵۶	۷ - ۳ - جامعه آماری
۵۶	۸ - ۳ - حجم نمونه
۵۸	۹ - ۳ - شیوه نمونه‌گیری
۶۰	۱۰ - ۳ - انتخاب پرسشگران
۶۱	۱۱ - ۳ - آزمون مقدماتی پرسشنامه
۶۱	۱۲ - ۳ - جمع آوری اطلاعات
۶۱	۱۳ - ۳ - استخراج

فصل چهارم: یافته‌ها

۶۳	۱ - ۴ - ویژگی‌های پاسخگویان
۶۳	۱ - ۱ - ۴ - سن
۶۴	۲ - ۱ - ۴ - پایه تحصیلی
۶۴	۳ - ۱ - ۴ - رشته و پایه تحصیلی
۶۵	۳ - ۱ - ۴ - سن و پایه تحصیلی
۶۶	۲ - ۴ - متغیر وابسته (گرایش جوانان...)
۶۹	۳ - ۴ - شاخصهای آماری مربوط به متغیر وابسته
۶۹	۴ - ۴ - اعتبار گویه‌های سنجش گرایش

۷۱	۴ - محاسبه نمره گرایش	۵
۷۴	۴ - رابطه بین متغیرهای گرایش	۶
۷۵	۴ - عوامل مؤثر بر گرایش	۷
۷۵	۴ - انتظارات دیگران	۱
۷۶	۴ - ۷ - ۲ - انگیزه برای برآوردن انتظارات دیگران	
۷۸	۴ - ۷ - ۳ - زندگی اقوام در خارج	
۷۹	۴ - ۷ - ۴ - نسبت پاسخگو با اقوام در خارج	
۷۹	۴ - ۷ - ۵ - تمايل برای مسافرت به خارج	
۸۰	۴ - ۷ - ۶ - مسافرت به خارج	
۸۱	۴ - ۷ - ۷ - دفعات مسافرت به خارج	
۸۱	۴ - ۷ - ۸ - روابط اجتماعی	
۸۱	۴ - ۷ - ۸ - ۱ - ساعات بودن با خانواده	
۸۲	۴ - ۷ - ۸ - ۲ - گردش با خانواده	
۸۳	۴ - ۷ - ۸ - ۳ - ساعات بودن با دوستان	
۸۳	۴ - ۷ - ۸ - ۴ - گردش با دوستان	
۸۴	۴ - ۷ - ۸ - ۵ - رفت و آمد با اقوام	
۸۴	۴ - ۷ - ۸ - ۶ - مشورت با پدر و مادر	
۸۵	۴ - ۷ - ۸ - ۷ - مشورت با دوستان	
۸۶	۴ - ۷ - ۹ - رابطه متغیرهای روابط اجتماعی و گرایش	

۸۶	۴ - ۷ - ۱۰ - تحصیلات والدین
۸۹	۴ - ۷ - ۱۱ - درآمد پدر
۹۰	۴ - ۷ - ۱۲ - درآمد مادر
۹۱	۴ - ۷ - ۱۳ - رابطه بین تحصیلات و درآمد والدین با گرایش
۹۱	۴ - ۷ - ۱۴ - شغل پدر
۹۲	۴ - ۷ - ۱۵ - شغل مادر
۹۳	۴ - ۷ - ۱۶ - امید به آینده
۹۴	۴ - ۷ - ۱۷ - رابطه امید به آینده و گرایش
۹۴	۴ - ۷ - ۱۸ - عزت نفس
۹۵	۴ - ۷ - ۱۹ - رابطه عزت نفس و گرایش
۹۵	۴ - ۷ - ۲۰ - آرزوها
۹۸	۴ - ۷ - ۲۱ - رابطه آرزوها و گرایش
۹۹	۴ - ۷ - ۲۲ - موفقیت تحصیلی
۱۰۰	۴ - ۷ - ۲۳ - رابطه موفقیت تحصیلی و گرایش
۱۰۰	۴ - ۷ - ۲۴ - نارضایتی مذهبی
۱۰۱	۴ - ۷ - ۲۵ - نارضایتی سیاسی
۱۰۲	۴ - ۷ - ۲۶ - نارضایتی اقتصادی
۱۰۲	۴ - ۷ - ۲۷ - رابطه نارضایتی مذهبی - سیاسی و اقتصادی و گرایش
۱۰۳	۴ - ۷ - ۲۸ - دیگران مهم

۱۰۴.....	۴ - ۷ - ۲۹ - کشور انتخابی برای زندگی
۱۰۶.....	۴ - ۷ - ۳۰ - شخص مورد علاقه
۱۰۷.....	۴ - ۷ - ۳۱ - محرومیت نسبی
۱۰۸.....	۴ - ۷ - ۳۲ - رابطه محرومیت نسبی با گرایش
۱۰۸.....	۴ - ۷ - ۳۳ - شغل مورد علاقه پاسخگو
۱۰۹.....	۴ - ۷ - ۳۴ - ارزیابی از برنامه های تلویزیون ایران
۱۱۰.....	۴ - ۷ - ۳۵ - ساعات تماشای تلویزیون ایران و کشورهای عربی
۱۱۱.....	۴ - ۷ - ۳۶ - رابطه با گرایش
۱۱۴.....	۴ - ۸ - تحلیل چند متغیره
۱۱۴.....	۴ - ۸ - ۱ - رگرسیون چند متغیره
۱۱۹.....	۴ - ۸ - ۲ - تحلیل مسیر

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱۲۲	۱ - ۵ - نتیجه‌گیری
۱۲۳	۲ - ۵ - پیشنهادات
۱۲۸	منابع و مأخذ
	ضمیمه

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱ - ۳ - سنجش متغیرهای مستقل	۵۴
جدول ۲ - ۳ - تعداد مدارس متوسط و پیش دانشگاهی (پسرانه) و جمعیت دانشآموزی آنها	۵۸
جدول ۱ - ۴ - توزیع فراوانی سن	۶۳
جدول ۲ - ۴ - توزیع فراوانی رشته تحصیلی و پایه تحصیلی	۶۴
جدول ۳ - ۴ - توزیع فراوانی سن و پایه تحصیلی	۶۵
جدول ۴ - ۴ - توزیع فراوانی گوییه‌های مربوط به متغیر وابسته	۶۸
جدول ۵ - ۴ - شاخصهای آماری مربوط به متغیر وابسته	۶۹
جدول ۶ - ۴ - توزیع فراوانی نمرات گرایش پاسخگویان	۷۲
جدول ۷ - ۴ - ضرایب همبستگی بین متغیرهای گرایش	۷۴
جدول ۸ - ۴ - توزیع فراوانی انتظارات دیگران	۷۶
جدول ۹ - ۴ - توزیع فراوانی انگیزه برای برآوردن انتظارات دیگران	۷۷
جدول ۱۰ - ۴ - رابطه بین هنجارهای ذهنی و گرایش	۷۸
جدول ۱۱ - ۴ - نسبت پاسخگویان با اقوام در خارج	۷۹
جدول ۱۲ - ۴ - رابطه زندگی اقوام در خارج و مسافرت به خارج با گرایش	۸۱
جدول ۱۳ - ۴ - ساعات بودن با خانواده	۸۲
جدول ۱۴ - ۴ - میزان گردش با خانواده	۸۲
جدول ۱۵ - ۴ - ساعات بودن با دوستان	۸۳

جدول ۱۶ - ۴ - میزان گردش با دوستان	۸۳
جدول ۱۷ - ۴ - میزان رفت و آمد با اقوام	۸۴
جدول ۱۸ - ۴ - میزان مشورت با پدر و مادر	۸۵
جدول ۱۹ - ۴ - میزان مشورت با دوستان	۸۵
جدول ۲۰ - ۴ - رابطه متغیرهای روابط اجتماعی و گرایش	۸۶
جدول ۲۱ - ۴ - تحصیلات والدین	۸۷
جدول ۲۲ - ۴ - توزیع فراوانی درآمد پدر	۸۹
جدول ۲۳ - ۴ - توزیع فراوانی درآمد مادر	۹۰
جدول ۲۴ - ۴ - رابطه تحصیلات و درآمد والدین و گرایش	۹۱
جدول ۲۵ - ۴ - توزیع فراوانی شغل پدر	۹۲
جدول ۲۶ - ۴ - توزیع فراوانی شغل مادر	۹۳
جدول ۲۷ - ۴ - توزیع فراوانی امید به آینده	۹۳
جدول ۲۸ - ۴ - توزیع فراوانی عزت نفس	۹۴
جدول ۲۹ - ۴ - توزیع فراوانی آرزوها (یک میلیون تومان)	۹۶
جدول ۳۰ - ۴ - توزیع فراوانی آرزوها (پنج میلیون تومان)	۹۷
جدول ۳۱ - ۴ - توزیع فراوانی آرزوها (برآورده شدن یک آرزو)	۹۸
جدول ۳۲ - ۴ - رابطه آرزوها و گرایش	۹۹
جدول ۳۳ - ۴ - توزیع فراوانی معدل تحصیلی	۹۹
جدول ۳۴ - ۴ - توزیع فراوانی نارضایتی مذهبی	۱۰۱

جدول ۳۵ - ۴ - توزیع فراوانی نارضایتی سیاسی ۱۰۱
جدول ۳۶ - ۴ - توزیع فراوانی نارضایتی اقتصادی ۱۰۲
جدول ۳۷ - ۴ - رابطه نارضایتی مذهبی، سیاسی و اقتصادی با گرایش ۱۰۳
جدول ۳۸ - ۴ - توزیع فراوانی دیگران مهم ۱۰۴
جدول ۳۹ - ۴ - کشور انتخابی برای زندگی ۱۰۵
جدول ۴۰ - ۴ - جوانان دوست دارند جای چه کسی باشند ۱۰۶
جدول ۴۱ - ۴ - توزیع فراوانی متغیر محرومیت نسبی ۱۰۸
جدول ۴۲ - ۴ - توزیع فراوانی شغل مورد علاقه ۱۰۹
جدول ۴۳ - ۴ - ارزیابی از برنامه‌های تلویزیون ایران ۱۱۰
جدول ۴۴ - ۴ - توزیع فراوانی ساعت‌های تماشای برنامه‌های تلویزیون ایران و کشورهای غربی .. ۱۱۱
جدول ۴۵ - ۴ - ضرایب همبستگی متغیرهای مربوط به تلویزیون با گرایش ۱۱۱
جدول ۴۶ - ۴ - توزیع فراوانی مشکلات ۱۱۳
جدول ۴۷ - ۴ - آماره‌های توصیفی متغیرها ۱۱۶
جدول ۴۸ - ۴ - نتایج آزمون رگرسیون چند متغیری ۱۱۷

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۶۵	نمودار ۱ - ۴ - رشته تحصیلی و پایه تحصیلی
۶۶	نمودار ۲ - ۴ - سن و پایه تحصیلی
۸۰	نمودار ۳ - ۴ - تمایل برای مسافرت به خارج
۸۰	نمودار ۴ - ۴ - مسافرت به خارج
۸۸	نمودار ۵ - ۴ - تحصیلات پدر
۸۸	نمودار ۶ - ۴ - تحصیلات مادر
۹۰	نمودار ۷ - ۴ - درآمد پدر
۹۲	نمودار ۸ - ۴ - شغل پدر

فصل الأول

○ مقدمة و طرح مسألة

○ أهمية و ضرورة

○ أهداف تحقيق